

VASTAUS VUODEN 2025 ARVIOINTIKERTOMUKSEEN/Kaupunginhallitus

Kaupunginhallituksen alaisen toiminnan osalta tarkastuslautakunta nosti vuoden 2025 arviointikertomuksessa alla oleviin laatikkoihin kirjattuja asioita. Asioiden kohdalla on myös selvitys nykytilanteesta ja tulevista toimenpiteistä.

Kaupunkikehityslautakunta vastaa kaupungin elinvoiman kehittämisestä. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota henkilöresurssin vähäisyyteen ja sen mahdollisiin vaikutuksiin elinvoiman kehittämisessä.

Kaupunkikehityspalvelualueella työskentelee elinvoiman kehittämispalveluissa tällä hetkellä kaupunginjohtajan lisäksi kaksi yrityskoordinaattoria. Maankäyttöpalvelut osaltaan ovat tarvittaessa mukana elinvoiman kehittämiseen liittyvissä hankkeissa. Maankäyttöpalveluissa on henkilöstöä 4,5 henkilötyövuotta.

Mikäli Orivedellä henkilöstömäärään lasketaan kaikki elinvoiman kehittämistä tukevat tehtävät (elinvoima, yrityspalvelut, viestintä, asuminen, maankäyttö), Oriveden resursointi on noin 10 henkilötyövuoden luokkaa, mikä on hieman enemmän kuin monissa saman kokoluokan kunnissa. Valtakunnallisesti elinvoiman kehittämiseen kohdistuu noin 10 000 asukkaan kokoluokassa keskimäärin noin 3–5 henkilötyövuotta. Jos mukaan lasketaan laajempi kaupunkikehitys (maankäyttö, asuminen, viestintä ja hankkeet), henkilöstömäärä on usein 5–8 henkilötyövuotta.

Oriveden kaupungin hallintosäännön mukaisesti talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä valtuustolle siten, että valtuusto ehtii käsitellä muutosehdotukset talousarviovuoden aikana. Talousarviovuoden jälkeen talousarvion muutoksia voidaan käsitellä vain poikkeustapauksissa.

Tarkastuslautakunta on ihan perustellusti kiinnittänyt huomiota siihen, että osa talousarviomuutoksista on käsitelty vasta ennen vuoden 2025 tilinpäätöksen hyväksymistä valtuustossa. Kaikki vuoden 2026 puolella käsitellyt ja hyväksytyt talousarviomuutokset ovat käytännössä parantaneet vuoden 2025 talousarviota ja tilinpäätöstä.

Talousarviomuutosten käsittelyyn on vaikuttanut vuoden 2025 aikana käyttöön otettu uusi talousjärjestelmä, jonka käyttöönoton vuoksi luotettavia talouden raportteja on saatu vasta syksyllä 2025.

Talousarviomuutosten käsittelemiseen tilivuoden aikana tullaan kiinnittämään huomiota tulevaisuudessa.

Tarkastuslautakunta suosittaa jatkamaan talouden tasapainottamistoimenpiteitä sekä kiinnittämään huomiota rahoituksen riittävyyteen ja investointikustannuksiin.

Kaupunginhallituksen hyväksymä toiminnan ja talouden kehittämissuunnitelma on laadittu vuoteen 2028 asti. Kaupunginhallitus seuraa suunnitelman toteutumista säännöllisesti ja ryhtyy tarvittaessa uusiin tasapainottamistoimenpiteisiin.

Myös investointikustannusten toteutumista seurataan säännöllisesti. Investointien rahoituksen riittävyydessä on kaupungin toiminnallisen tulopohjan vähäisyyden vuoksi haasteita ilman lainanottoa. Lautakuntien talousarvioon tekemiä investointiesityksiä on jouduttu joka vuosi priorisoimaan tulorahoituksen vähäisyyden vuoksi.

Tarkastuslautakunta suosittaa Opas luottamushenkilöille -ohjeistuksen jakamista kaikille luottamuselinten varsinaisille ja varajäsenille.

Varajäsenen mahdollisuuteen päästä tietoturvallisesti käsiksi kokouksessa käsiteltävään materiaaliin tulee yhä edelleen kiinnittää huomiota.

Nettomuuton positiiviseen kehitykseen ja työllisyyden hoitoon tulee panostaa taloudellisesti kestäväällä tavalla.

Tarkastuslautakunnan mainitsema Opas luottamushenkilöille on ollut operatiivisen toiminnan sisäinen asiakirja, jota ei ole kaupungin toimintaan virallisesti hyväksytty. Mikäli se halutaan jaettavaksi kaikille luottamushenkilöille, tulee asiakirjan sisältö tarkastaa vastaamaan kaupungin toimintoja. Asiakirjaa voidaan valmistella ja hyväksymisen jälkeen jakaa toimielinten jäsenille.

Laajemmalle joukolle varajäseniä on vuoden 2025 aikana lisätty oikeuksia päästä kaupungin kokousjärjestelmiin.

Nettomuuton positiivisen kehityksen edistäminen on kaupungin strateginen tavoite. Nettomuuton kasvua on tuettu asukasmarkkinoinnilla, jota tehdään suunnitelmallisesti ja kustannustehokkaasti. Vuonna 2026 käynnistetään uuden asukasmarkkinointisivuston rakentaminen.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että kaupunki ryhtyy toimiin sairauspoissaolojen vähentämiseksi.

Sairauspoissaolojen vähentämiseksi on tehty työtä jo vuosia yhdessä työterveyshuollon kanssa. Kaupungilla on käytössä mm. varhaisen välittämisen malli ja korvaava työ, jotka ovat työkaluja sairauspoissaolojen hallintaan. Toimenpiteitä tehdään edelleen ja pyritään vähentämään sairauspoissaoloja esim. korvaavan työn kautta.

Parhaillaan on laadittavana työyhteisön kehittämissuunnitelma ja työsuojelun toimintaohjelma, joihin suunniteltujen toimenpiteiden kautta myös poissaolojen määrän toivotaan

vähenevän. Yksittäiset pitkät poissaolot kuitenkin aina nostavat henkilöstön keskiarvoja. Lisäksi kiinnitetään edelleen huomiota esihenkilötyön tukemiseen ja kehittämiseen.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota kaupungin merkittävään sijoitukseen Jäähalli Oy:n ja Kotikoivu Oy:n osalta yhtiöiden pääomaan verrattuna.

Kotikoivu Oy:ssa on merkittävä henkilöriski henkilöresurssin vähyyden ja puuttuvan sijaisuusjärjestelyn johdosta.

Yhtiön hallituksen jäsenten kokouksessa on suositus ottaa huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus sekä tarpeellinen luottamushenkilön koulutus ja tiedonsaanti.

Edellä olevan lisäksi tarkastuslautakunta on todennut, että Kiinteistö Oy Oriveden Aholankulman hallinto on yhtiön kokoon nähden raskas. Tarkastuslautakunta esittää pohdittavaksi, voidaanko tytäryhtiöiden hallintoja yhdistää.

Oriveden kaupungin tytäryhtiöt on aikanaan perustettu siten, että yhtiöiden oma pääoma on ollut osakeyhtiölain mukainen minimi. Kun yhtiöissä on tehty esim. merkittäviä peruskorjauksia, on omistaja myöntänyt yhtiöille oman pääoman ehtoisia lainoja. Yhtiöiden oma pääoma on kuitenkin jäänyt suhteellisen vähäiseksi siihen nähden, mitä esim. peruskorjaukseen tarvittavaa lainaa on jouduttu nostamaan. Tästä on muodostunut yhtiöiden taseeseen kirjanpitollinen ”vaje”, joka ei kuitenkaan käytännössä vaikuta yhtiöiden toimintaan.

Oriveden Kotikoivu Oy, Orivesi-talo Oy ja Kiinteistö Oy Oriveden Aholankulma ostavat isännöintipalveluja Oriveden kaupungilta. Kaupungin organisaatioon saatu yhden henkilötöyvuoden lisäys asumispalvelujen ja tilapalvelujen yhteiseen työntekijään 15.4.2026 alkaen. Tämä lisäys osaltaan vahvistaa tytäryhtiöiden sijaisjärjestelyjä ja hallitsee riskejä.

Vuoden 2025 kuntavaalien jälkeen poliittiset puolueet esittivät jäsenet tytäryhtiöiden hallitukseen. Tässä yhteydessä poliittiset puolueet ovat käyttäneet omaa harkintaansa asiantuntijuuden määrittelyssä. Valtuustokauden vaihtumisen jälkeen luottamushenkilöille on järjestetty koulutusta tehtäviinsä. Koulutusta voidaan kohdennetusti järjestää lisää, mikäli tarvetta sille ilmenee.

Tytäryhtiöiden hallintojen yhdistämistä voidaan selvittää, mutta yhtiöiden toimialat poikkeavat melko merkittävästi toisistaan, joten hallinnon yhdistämisestä saattaa aiheutua jopa toiminnallisia haittoja. Oriveden kaupunkikonserni on jo nykyisellä tytäryhtiömäärällä todella tiivis.